

EVOLUȚIA SISTEMULUI DE TRANSPORT PUBLIC DIN REPUBLICA MOLDOVA

Ion COTRUȚĂ, lector universitar, doctorand UTM
Mihai ROȘCOVAN, dr. ec., conf. univ. UTM
Liviu ANDRIUȚA, doctorand UTM

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: În articol se prezintă analiza evoluției transportului public de călători din perioada de după 2010. Parcul de autovehicule a crescut continuu, în special autoturisme. Totodată structura parcului atât după vechime, cât și după standardele EURO se înrăutățește. Astfel Republica Moldova riscă să devină un maidan al autotransportului învechit. De asemenea, în articol se prezintă evoluția transportului public din Chișinău, căruia îi revine partea principală a călătoriilor din țară. Dincolo de problemele comune din țară, Chișinăul se manifestă și prin o gestiune proastă al organizării transportului de călători.

Cuvinte cheie: transport, transport rutier, transport public de călători, parc rulant.

La data de 01.07.2017, în Republica Moldova au fost înregistrate **924 112** mijloace de transport, inclusiv: **281 349** unități de transport în mun. Chișinău și 43 739 unități de transport în mun. Bălți (www.registru.md).

Tabelul 1. Autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova (la sfârșitul anului), unități

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2017*
Autovehicule pentru transportul mărfurilor	131	141	151	154	160	164	179
	243	696	830	163	199	533	554
Autobuze și microbuze	21	21	21	21	21	21	20
	395	349	433	344	359	134	910
Autoturisme (inclusiv taxiuri)	404	426	456	487	512	529	573
	290	973	379	418	561	813	265
Remorci și semiremorci	54	56	58	60	63	64	68
	127	482	827	797	076	953	174
Troleibuze de pasageri	343	443	357	380	396	391	414

Sursa: www.statistica.md și www.registru.md

* Datele sunt prezentate conform stării la 01.07.2017

În perioada de referință: (a) numărul de autoturisme s-a majorat cu 169 mii unități în anul 2017 față de anul 2010, (b) numărul de autobuze s-a micșorat cu 485 unități în anul 2017 față de anul 2010 iar (c) numărul de troleibuze a crescut cu 71 unități în anul 2017 față de anul 2010.

Tabelul 2. Analiza structurii parcului rulant în profil de tipul mijlocului de transport*

Nr. crt.	Tipul unității de transport	Nr. de unități de transport, unit.	Ponderea, %
1	Autoturisme	573 265	62,00
2	Camioane	179 554	19,42
3	Remorci	51 681	5,60
4	Tractor	40 638	4,40
5	Motociclete	38 623	4,20
6	Autobuze	20 910	2,26
7	Semiremorci	16 493	1,80
8	Altele	2 958	0,32
Total		924 122	100

Sursa: www.registru.md

*Datele sunt prezentate conform stării la 01.07.2017

În perioada anilor 2000 – 2015 din Registrul de stat al transporturilor au fost radiate cca. 30 818 unități de transport.

Tabelul 3 Structura unităților de transport înmatriculate pe teritoriul Republicii Moldova după tipul motorului

Nr. crt.	Tipul unității de transport	<= 1992 (non-Euro)	1993-1996 inclusiv (Euro 1)	1997-2000 inclusiv (Euro 2)	2001-2005 inclusiv (Euro 3)	2006-2009 inclusiv (Euro 4)	2010-2014 inclusiv (Euro 5)	din 2014 (Euro 6)	TOTAL
1	Autoturisme	206 208	69 629	31 990	101 193	93 003	32 513	4 508	539 044
2	Camioane	63 400	17 594	37 701	42 725	11 756	2 417	294	175 887
3	Tractor	24 629	1 628	1 822	4 022	2 069	4 069	654	38 893
4	Motociclete	19 023	1 166	1 288	2 582	6 178	6 787	329	37 353
5	Autobuze	11 790	2 438	2 649	2 511	1 167	418	21	20 994
6	Altele	1 717	257	284	327	270	255	38	3 148
Total		326 767	92 712	75 734	153 360	114 443	46 459	5 844	815 319

Sursa: www.registru.md

Conform datelor prezentate din 20 994 autobuze, din care 11 790 unități care corespund non Euro (cca. 56%) din parcul de autobuze, care necesită a fi renovate până în anul 2020, iar 1606 unități care corespund normelor Euro 4 – 6, ce reprezintă cca. 7,65%.

Inspekția tehnică periodică a vehiculelor rutiere se efectua în conformitate cu prevederile Anexei 3 la Hotărârea Guvernului nr. 1047 din 08.11.1999. Art. 125 alin. (5) din Codul transporturilor rutiere stipulează expres că: *Vehiculele rutiere înmatriculate în Republica Moldova sunt supuse inspekției tehnice periodice, cu respectarea următoarei periodicități:* (a) o dată la 6 luni - vehiculele rutiere utilizate la transportul rutier de persoane și cele implicate în transportarea mărfurilor periculoase, și (b) o dată pe an – celelalte tipuri de vehicule rutiere.

Agenția Națională Transport Auto (în continuare Agenție), la nivel național, a autorizat: (i) 77 stații de inspekție periodică – în anul 2014, (ii) 80 stații – în anul 2015, (iii) 76 stații – în anul 2016 și (iv) 79 stații – în primele 3 luni ale anului 2017. (www.anta.gov.md) Astfel, din cele 79 stații de inspekție tehnică sunt autorizate cu (a) dreptul de eliberare a certificatelor CEMT - 34 stații, (b) dreptul de eliberare a certificatelor ADR - 17 stații și respectiv (c) dreptul de inspekție conform cerințelor Interbus - 12 stații. În prezent, 236 persoane dețin Certificate Competență Profesională expert de inspekție tehnică, inclusiv: (1) expert ADR - 37 persoane, (2) expert CEMT - 44 persoane și (3) expert Interbus – 14 persoane. Menționăm că în anul 2015 au fost supuse inspekției tehnice periodice 497 611 unități de transport, dintre care au susținut doar 475 522 unități, ceea ce constituie cca. 54,78% din parcul rulant național.

Tabelul 4. Dinamică privind numărul de autovehicule supuse inspekției tehnice periodice

Anul	Nr. de unități supuse inspekției tehnice periodice, unit.	Încasări la fondul rutier, mil. lei
2013	482 536	647 475
2014	453 953	463 276
2015	497 622	608 501
2016	494 601	687 980
2017 (3 luni)	129 141	176 025

Sursa: Agenția Națională Transport Auto

Analiza datelor din tabel denotă că anual în mediu sunt supuse inspekției tehnice periodice cca. 482 000 unități de transport. Agenția efectuează controale planificate și inopinate la stațiile de inspekție tehnică. Menționăm că de către Agenție au fost autorizate un șir de Centre de instruire a personalului în domeniul transporturilor rutiere, inclusiv în transportul mărfurilor periculoase, după cum urmează: (a) 8 centre – în anul 2014, (b) 9 centre - în anul 2015, (c) 17 centre – în anul 2016, și (d) 19 centre – în primele 5 luni ale anului 2017.

La data de 01.05.2017, în Republica Moldova au fost înregistrați 840 companii implicate în transportul rutier de mărfuri conform informației prezentate de către ANTA.

Tabelul 5. Analiza parcului de camioane după vârstă, la data de 01.05.2017

Nr. crt.	Vârsta	Numărul de unități de transport	Pondere, %
1	până la 1 an	4	0,07
2	de la 1 an până la 5 ani	275	4,8
3	de la 6 ani până la 10 ani	2 359	40,8
4	de la 11 ani până la 15 ani	1 902	32,9
5	de la 16 ani până la 20 ani	880	15,2
6	de la 21 ani până la 25 ani	210	3,6
7	de la 26 ani până la 30 ani	114	2,0
8	peste 31 ani	33	0,6
Total		5 777	100

Sursa: Agenția Națională Transport Auto

Analiza informației din tabelul 5 denotă următorul tablou: (a) 2 638 unități cu vârsta până la 10 ani, ce reprezintă 45,66% din parcul rulant și (b) 1237 unități cu vârsta peste 16 ani, ce constituie 21,41%. Astfel, cele 1237 unități necesită a fi renovate în următorii 3 – 5 ani.

Tabelul 6. Analiza camioanelor conform normelor EURO, la data de 01.05.2017

Nr. crt.	Vârsta	Numărul de unități de transport	Pondere, %
1	EURO 0	359	6,21
2	EURO 1	5	0,09
3	EURO 2	614	10,63
4	EURO 3	1626	28,15
5	EURO 4	271	4,69
6	EURO 5	2809	48,62
7	EURO 6	93	1,61
Total		5 777	100

Sursa: Agenția Națională Transport Auto

Din datele tabelului 6 rezultă că 359 camioane corespunde normelor EURO 0, ce constituie cca. 6,21%, acestea urmează a fi renovate până în anul 2020, conform prevederilor art. 153 alin. (9) din Codul transporturilor rutiere.

Ținerea evidenței rețelei de rute regulate conform programelor de transport aprobate este asigurată de către Agenția Națională Transport Auto. În prezent, rețeaua de rute a Republicii Moldova constă din 11 130 curse regulate, inclusiv 6 890 raionale, 3 368 interraionale și 872 curse internaționale, fiind deservite de 480 operatori de transport.

Cursele regulate sunt deservite prin intermediul gărilor și stațiilor auto. La moment, Î.S. "Gărilor și Stațiile Auto" (www.autogara.md), care include 28 sucursale și 4 puncte de casă, precum și 9 autogări private, prestează servicii de autogară pe teritoriul Republicii Moldova.

Conform datelor prezentate de către Agenția Națională Transport Auto, la data de 01.07.2017 în Registrul de stat al operatorilor de transport au fost înregistrați 540 operatori de transport ce prestează servicii de transport rutier de persoane prin servicii: (a) regulate, (b) regulate speciale și (c) ocazionale, inclusiv turistice având în proprietate sau în locațiune 6 179 autobuze.

Tabelul 7. Analiza parcului rulant după anii de fabricare

Nr. crt.	Anul de fabricare	Numărul unităților de transport, un.	Pondere, %
1	Până în 1995	1 321	21,4
2	1996 – 2000	1 558	25,2
3	2001 – 2010	3 210	52
4	2011 – 2017	89	1,4
Total		6 179	100

Sursa: Agenția Națională Transport Auto

Astfel peste 95% din parcul rulant are o vârstă mai mare de 10 ani, inclusiv 50% cu un grad înalt de uzură. Gradul înalt de uzură a parcului de autobuze contribuie la poluarea mediului ambiant, creșterea cheltuielilor de întreținere și reduce siguranța în trafic. Renovarea parcului rulant este o problemă vitală pentru operatorii de transport din Republica Moldova.

Tabelul 8. Analiza parcului rulant după numărul de locuri

Nr. crt.	Numărul de locuri	Numărul unităților de transport, un.	Ponderea, %
1	Până la 9	45	0,7
2	9 – 20	2 333	37,8
3	21 – 40	2 964	48
4	41 - <	837	13,5
Total		6 179	100

Sursa: Agenția Națională Transport Auto

Analiza informației prezentate în tabelul 9 denotă că: (i) 38,5% din parcul rulant sunt unități de transport cu o capacitate de până la 20 locuri, inclusiv, (ii) 48% din parcul rulant sunt unități de transport cu o capacitate de transport de la 21 până la 40 locuri, inclusiv, și (iii) respectiv 13,5% din parcul rulant sunt unități de transport cu o capacitate de transport peste 41 locuri, inclusiv.

Pe piața serviciilor de transport în regim de taxi prestează servicii 112 operatori de transport care gestionează cca. 5 780 unități de transport. În mun. Chișinău sunt antrenați 32 operatori de transport având un parc de 3 800 autovehicule, în mun. Bălți – 4 operatori de transport care administrează 220 autovehicule, în mun. Orhei, mun. Ungheni și mun. Cahul câte 3 operatori de transport care gestionează cca. 265 autovehicule.

Republica Moldova n-a avut și nu are industrie constructoare de autovehicule. În acest context, toate autovehiculele sunt importate din UE, CSI, SUA și Japonia. Scopul de bază al transporturilor rutiere de persoane constă în satisfacerea la timp, în volum deplin și calitativă a necesității populației în transport, adică asigurarea mobilității acesteia.

În prezent Republica Moldova se confruntă cu un grad înalt de motorizare a societății, care contribuie direct la majorarea noxelor cu efect de seră, la reducerea siguranței în trafic rutier, la diminuarea vitezei de circulație, la majorarea timpului de staționare în ambuteiaj și creșterea consumului de carburanți. În trafic național, ponderea transportului rutier ilicit de persoane este de 20% și respectiv 35% pe piața serviciilor de transport în regim de taxi, iar în trafic internațional aceasta variază de la 10 – 40% în dependență de direcțiile deservite. Acest fenomen contribuie la creșterea economiei tenebre pe piața serviciilor de transport rutiere de persoane, care duce la diminuarea defalcărilor a taxelor și impozitelor în bugetul de stat și creșterea concurenței neloiale.

O problemă cu care se confruntă în prezent operatorii de transport este necorespunderea legislației fiscale și vamale la realele economiei naționale. Politica tarifară este o altă problemă care vizează operatorii de transport care prestează servicii rutiere de persoane în trafic național.

Crearea unui sistem integrat de gestionare a siguranței transportului rutier, inclusiv formarea unui mecanism eficient de coordonare a activităților în domeniul puterii executive, organele autonomiei locale și ONG-uri, este una dintre prioritățile de bază. Implementarea acțiunii date poate fi realizată doar prin alocarea resurselor financiare necesare, inclusiv prin cooptarea fondurilor de la companiile de asigurări și din asistența externă.

La organizarea transportului rutier de persoane prin servicii turistice sunt luate în calcul următoarele condiții: (a) asigurarea suportului tehnic a procesului de transport (infrastructura de transport și vehicule), (b) asigurarea suportului tehnologic (gama serviciilor de transport prestate turiștilor și calitatea acestora), (c) actorii de pe piață care asigură organizarea procesului de transport (agenții de turism și companiile de transport), (d) cadrul de reglementare și organizarea programului de dezvoltare a pieței (transport și turism), (e) interacțiunea dintre operatorii de transport și companiile turistice privind asigurarea mobilității turiștilor.

Mai mult de 25% dintre cetățenii Republicii Moldova preferă să deplaseze prin țară cu autoturismele proprii. Regimul liberalizat de vize cu Uniunea Europeană și CSI a dat impuls dezvoltării turismului internațional. Conform datelor Agenției Turismului a Republicii Moldova (www.turism.gov.md), în țară sunt înregistrate 20 trasee turistice. În prezent, se dezvoltă agroturismul, se organizează un șir de festivaluri și târguri, rute de vin. Următorii factori cheie împiedică dezvoltarea turismului cu autocarele în Republica Moldova: (1) dezvoltarea insuficientă a infrastructurii rutiere, starea precară a rețelelor rutiere și de comunicații, (2) densitate scăzută a rețelei rutiere, (3) lipsa unui parcului rulant confortabil și gradul de uzură

înalță a flotei de pasageri (4) procesul de migrare, (5) inflația și puterea de cumpărare scăzută a populației, prețuri ridicate pentru serviciile hoteliere și tarifele de transport, (6) reducerea traficului de pasageri pe unele direcții, (7) densitatea înaltă a transportului rutier de persoane prin servicii regulate, (8) un exces semnificativ de exporturi asupra importurilor de turism și (9) majorarea prețurilor foilor turistice raportat creștere nesemnificativă a numărului de turiști deserviți.

Tabelul 9. Transportul de pasageri cu mijloace de transport public, pe forme de proprietate

	Total		din care:					
			Publică		Privată		Alte forme	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Pasageri transportați – total, mii pasageri	237 156,1	247 874,3	143 162,3	160 482,3	90 900,6	84 958,3	3 093,2	2 433,7
din care:								
Feroviar	3 838,2	3 268,3	3 838,2	3 268,3	–	–	–	–
autobuze	108 279,4	103 454,3	17 354,7	19 366,5	87 831,5	81 654,1	3 093,2	2 433,7
Taximetre	3 048,0	3 285,2	–	–	3 048,0	3 285,2	–	–
troleibuze	120 951,1	136 641,7	120 951,1	136 641,7	–	–	–	–
Fluvial	141,6	139,4	141,6	139,4	–	–	–	–
aerian	897,8	1 085,4	876,7	1 066,4	21,1	19,0	–	–
Parcursul pasagerilor – total, mil. Pasageri*km	4 631,8	5 132,8	1 955,5	2 284,9	2 581,0	2 775,4	95,3	72,5
din care:								
feroviar	256,9	180,8	256,9	180,8	–	–	–	–
Autobuze	2 720,3	2 922,0	146,9	184,2	2 478,1	2 665,3	95,3	72,5
taximetre	62,5	73,8	–	–	62,5	73,8	–	–
troleibuze	366,9	413,2	366,9	413,2	–	–	–	–
fluvial	0,3	0,3	0,3	0,3	–	–	–	–
aerian	1 224,9	1 542,7	1 184,5	1 506,4	40,4	36,3	–	–

Sursa: www.statistica.md

Din datele de mai sus rezultă, că numărul de pasageri transportați cu transportul public în Republica Moldova a crescut cu 10 718,2 mii persoane în anul 2015 față de anul 2014. Astfel, în anul 2015 cu troleibuzele au fost transportați 136 641,7 mii pasageri, ceea ce constituie cca. 55% din volumul total de pasageri transportați. Numărul de pasageri transportat cu autobuzele s-a micșorat cu 4 825,1 mii pasageri în anul 2015 față de anul 2014, ce reprezintă cca. 41,7 din numărul total de pasageri transportați.

Tabelul 10. Transportul de pasageri, pe moduri de transport public

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Pasageri transportați – total, mii pasageri	226 723,5	237 099,6	240 378,7	240 851,2	237 156,1	243 381,2
din care:						
autobuze	105 984,5	115 270,6	118 090,6	118 413,9	108 279,4	103 454,3
taximetre	4 262,4	4 085,5	3 724,4	3 761,7	3 048,0	3 285,2
troleibuze	116 476,6	112 209,2	113 434,1	113 811,8	120 951,1	136 641,7
Parcursul pasagerilor – total, mil. pasageri-km	2 843,6	4 349,7	4 472,3	4 694,3	4 631,8	3 409,0
din care:						
autobuze	2 416,7	2 733,4	2 835,5	3 123,6	2 720,3	2 922,0
taximetre	80,1	80,5	74,5	76,0	62,5	73,8
troleibuze	346,8	335,1	340,1	342,3	366,9	413,2

Sursa: www.statistica.md

Analiza datelor din tabelului 10 denotă că numărul de pasageri transportați cu transportul public în Republica Moldova s-a majorat cu 16 657,7 mii persoane în anul 2015 față de anul 2010. Cea mai mare creștere se observă în cazul transportului cu troleibuze. În cazul autobuzelor: (i) în anul 2013, a fost înregistrat cel mai mare volum de pasageri transportați, (ii) în anul 2015 s-a înregistrat o scădere a numărului de pasageri transportați cu 14 959,6 mii pasageri față de anul 2013 și respectiv cu 2 530,2 mii pasageri față de anul 2010. Fapt ce se datorează modificării rețelelor de transport public din municipiile Chișinău și Bălți, în special reducerea numărului de trasee de autobuze în favoarea rețelei de troleibuze.

În municipiul Chișinău serviciile de transportare a călătorilor se efectuează de către Î.M. "Regia de transport electric" și Î.M. "Parcul urban de autobuze", precum și de către 15 operatori privați – administratori ai rutelor de autobuze de clasă ușoară. Activitatea taximetrelor se desfășoară prin intermediul a 35 agenți economici – titulari de licențe pentru transportul auto de călători în folos public în regim de taxi. Informația generală despre complexul de transport urban este prezentată în tabelul și figura de mai jos.

Tabelul 11. Informația generală despre parcul rulant, la data de 01.07.2017

Nr. crt.	Indicatori	Troleibuz	Autobuz	Autobuze de clasă ușoară
1	Lungimea totală a rețelei, km	534	875,7	1808,1
2	Numărul de rute, un	23	24	55
3	Parcul inventar de autovehicule, un	366	160	1290
4	Emisia zilnică la traseu, un	298	125	1180
5	Viteza medie de exploatare, km/h	17,1	19,4	25,6
6	Capacitatea nominală medie de transportare, pas	100	115	18
7	Numărul de curse pe zi (rotații), un	2380	750	8800
8	Parcursul mediu pe zi, km	58422	28450	99100
9	Durata regimului de activitate pe rute, ore	17	16	18

Sursa: DTP CC

Analiza informației din tabelul 12 denotă că conform stării la 01.07.2017 în municipiul Chișinău:

- rețeaua regulate de rute era formată din 102 trasee, inclusiv (i) 23 trasee de troleibuz, (ii) 24 trasee de autobuz și (iii) 55 trasee secundare de autobuze de clasă ușoară;
- parcul inventar de autovehicule antrenat la deservirea rețelei de rute regulate includea 1816 unități, dintre care: (a) 366 troleibuze, (b) 160 autobuze și (c) 1290 autobuze de clasă ușoară;
- capacitatea nominală medie de transportare rea de: 100 pasageri – în cazul troleibuzelor, 115 pasageri – în cazul autobuzelor, 18 pasageri – în cazul autobuzelor de clasă ușoară.

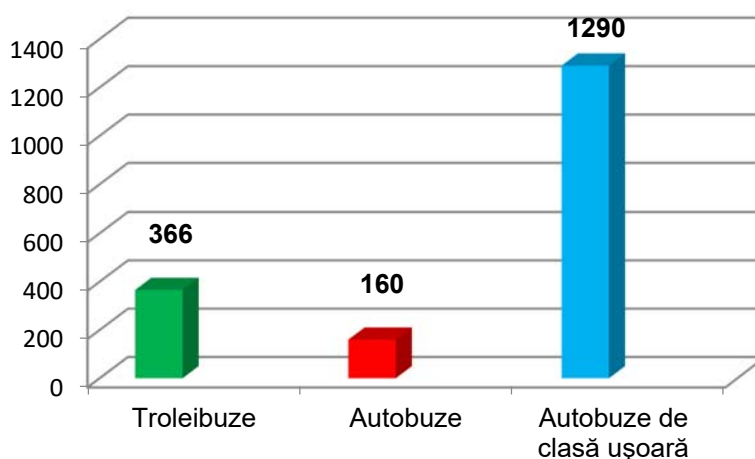

Figura 1 Caracteristica parcului rulant

În tabelul 12 este prezentată analiza comparativă a structurii rețelei de rute regulate în funcție de tipul mijlocului de transport.

Tabelul 12. Structura rețelei de transport în funcție de tipul mijlocului de transport

Nr. crt.	Tipul de transport	Nr. de rute în rețeaua de rute regulate		
		existentă	conform Strategiei	rațională
1	BRT (Bus Rapid Transit), $q_{nom.} = 150 - 168$ pers.	0	3	2
2	Troleibuz, $q_{nom.} = 105 - 115$ pers.	23	5	15
3	Autobuz, $q_{nom.} = 85 - 115$ pers.	24	7	20
4	Midibus, $q_{nom.} = 40$ pers.	3	17	19
5	Microbuz, $q_{nom.} = 22$ pers.	55	5	23
Total		105	37	79

Conform estimărilor făcute, rețeaua de transport public va include 79 trasee, inclusiv: 2 rute BRT cu troleibuze articulate, 15 rute de troleibuze, 20 de autobuze de capacitatea mare, 19 de autobuze de clasa medie și 23 de rute cu autobuze de clasa mică.

Î.M. „Regia transport electric Chișinău” (în continuare TREC), la data de 01.07.2017, dispunea de 366 unități de troleibuze, inclusiv: (a) 88 unități cu durata de exploatare până la 5 ani, (b) 124 unități cu durata de exploatare de la 5 până la 10 ani, (c) 30 unități cu durata de exploatare de la 11 până la 15 ani, (d) 13 unități cu durata de exploatare de la 16 până la 20 ani și (e) 111 unități – peste 20 de ani. Termenul normativ de exploatare a troleibuzului este de 15 ani conform legislației în vigoare. Așadar, 124 unități de troleibuze, ceea ce constituie cca. 36% din parcul rulant, au termenul de exploatare depășit. În acest context, RTEC asigură anual reparația curentă pentru 80 unități de troleibuz. Menționăm că numărul de troleibuze noi de model AKCM-321 este de 191 unități, ce reprezintă cca. 52,2%. Structura parcului de troleibuze, după vârstă al RTEC este redată în figura 2.

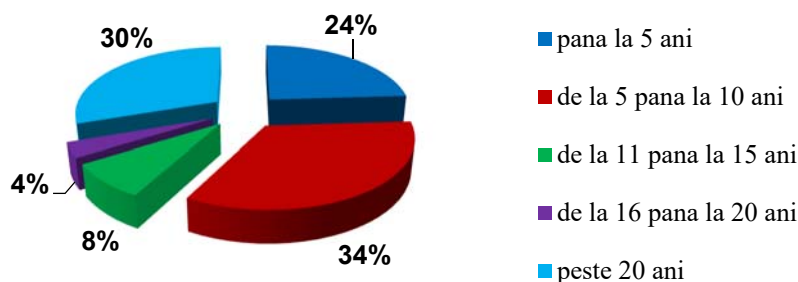

Figura 2 Analiza structurii parcului rulant de troleibuz după vârstă

La data de 01.07.2017, Î.M. „Parcul urban de autobuze” (în continuare PUA) avea în dotare 136 unități de autobuze inclusiv apte de exploatare – 116 unități, din care: 60 unități cu durata de exploatare de la 10 până la 15 ani, 49 unități cu durata de exploatare de la 16 până la 20 ani și 7 unități cu durata de exploatare peste 20 ani. Menționăm faptul că 20 unități de autobuze se află în conservare, deoarece acestea necesită reparație capitală sau trecute la casare din cauza defecțiunilor caroseriei. Termenul normativ de exploatare a caroseriei autobuzelor este de 12 ani conform recomandărilor uzinelor producătoare. Astfel, cca. 76% din parcul rulant este cu durata de funcționare utilă depășită. Cu toate că, în ultimul deceniu, PUA se confruntă cu curențe în alocarea fondurilor financiare din partea autorităților publice locale, administrația acestuia reușește să mențină parcul rulant în exploatare. Accentuăm faptul că 4 trasee de autobuz sunt gestionate de operatori de transport privat (nr. 23, 10, 28 și 122). Pe traseele date activează 42 unități de autobuz de capacitate sporită, inclusiv pe traseul nr. 23 – 22 unități, pe traseul nr. 10 – 2 unități, pe traseul nr. 28 – 8 unități și respectiv 12 unități pe traseul nr. 122. Structura parcului de autobuze, după vârstă al PUA este prezentată în figura 3.

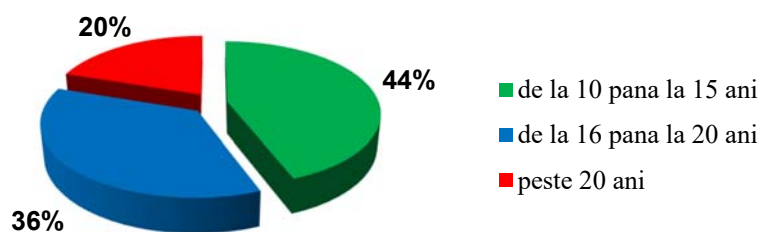

Figura 3 Analiza structurii parcului rulant de autobuze după vârstă

Pe cele 55 trasee secundare autobuze de clasă ușoară gestionate de 15 operatori de transport privat, activează 1290 autobuze de clasă ușoară cu capacitatea nominală de transportare de 11 - 21 locuri. Capacitatea nominală de transportare nu se respectă de către operatorii de transport privat, deoarece în orele de vârf în stațiile publice este flux sporit de călători. Destinația acestui tip de transport public este deservirea traseelor secundare cu flux redus de călători sau a cartierelor și străzilor greu accesibile pentru autobuzele de capacitate sporită.

Prioritar autobuzele de clasă ușoară sunt de marca Mercedes-Benz tip „Sprinter” care se caracterizează prin fiabilitate, economicitate sporită și emisii reduse a gazelor de eșapament. Acest tip de autobuze conform clasificării europene este de categorie M2 clasa A – autobuze de clasă ușoară care sunt destinate pentru transportarea pasagerilor în cantitate care corespunde cu numărul de locuri din salon.

În perioada anilor 2014 – 2017, sub pretextul implementării prevederilor Strategiei de transport a municipiului Chișinău, de către Direcția Transport Public și Căi de Comunicație (în continuare DTP CC) s-a mizat optimizarea rețelei de rute de transport public, în cadrul căreia s-a exclus la minimum dublarea traseelor de troleibuz și autobuz cu traseele secundare de autobuz. Astfel, au fost anulate 12 trasee secundare de autobuz, conducând la diminuarea numărului de autobuze de clasă ușoară de la 1850 unități în anul 2014 la 1290 în anul 2017. Structura parcului de autobuze de clasă ușoară, după vârstă este redată în figura 4.

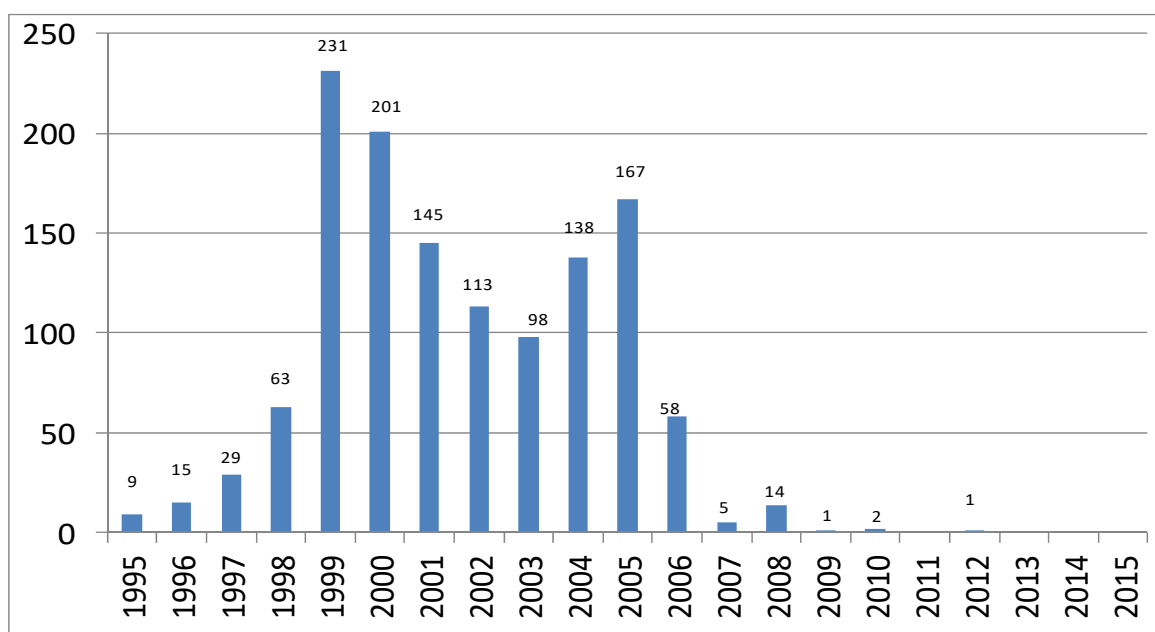

Figura 4 Vârsta parcului rulant de autobuze

În orașul Chișinău sunt peste 900 de străzi cu o lungime totală de 800 km, cu suprafața totală de circa 18 mil m², ceea ce constituie circa 12% din teritoriul valorificat, ceea ce este sub nivelul optimal. Lungimea străzilor și drumurilor în limita teritoriilor amenajate constituie 481,3 km, inclusiv 225,3 km (46,8%) sunt incluse în categoria de străzi magistrale de importanță orășenească și de sector. Magistralele ocupă 7,6% din teritoriul urbei iar diagonala orașului este estimată la 15 km.

Rețeaua rutieră de transport public este, după configurație, de tip radial inelar. Un atare tip de rețea asigură legături directe destul de scurte pe traseele radiale între suburbii și centrul urbei. Comunicarea între raioanele periferice se întreține pe trasee pendulare tangențiale. Majoritatea traseelor sunt realizate spre sau prin centrul urbei iar traseele radiale fiind cele mai solicitate, astfel peste 70 de străzi și bulevarde din centrul orașului sunt supraîncărcate. În cazul unor sectoare ale magistralelor urbane le sunt caracteristice frecvențe înalte de circulație, prin aceste sectoare fiind trasate câte 7 - 12 rute. Astfel, circa 50% din mijloacele de transport traversează centrul orașului în regim tranzit, ceea ce creează un șir de probleme în trafic. Din aceste considerente, în orele de vârf situația se complică simțitor, ambuteiajele apar pe toate magistralele ce leagă periferiile de centru.

Traseele rețelei de troleibuz, de regulă sunt radiale care asigură conexiunea între sectoarele orașului cu trecerea în tranzit prin centrul urbei. Este salutar faptul că rețeaua de troleibuze include și două trasee circulare. Din cele 24 rute de autobuz doar 7 trasee sunt urbane, celelalte deservesc în special localitățile suburbane din componența municipiului Chișinău.

Autobuzele de clasă ușoară deservesc 55 de trasee, ce constituie 54% din rețeaua de transport public, care sunt trasate cu preponderență pe străzile și cartierele greu accesibile transportului public de capacitate sporită. Caracteristica rețelei de transport public din municipiul Chișinău este prezentată în tabelul 14.

Tabelul 13. Caracteristica rutelor transportului public din municipiul Chișinău

Indicator	Total	Rute de troleibuz	Rute de autobuz	Rute de autobuz de clasă ușoară
Numărul de rute	102	23 (22,5%)	24 (23,5%)	55 (54%)
Inclusiv:				
- urbane	53	22	4	27
- suburbane	49	1	20	28
Lungimea rutelor, km	2873,8	534	810,9	1528,9
Inclusiv:				
- urbane	1396	514,1	128,6	753,3
- suburbane	1477,8	19,9	682,3	775,6

În rețeaua regulată de transport public sunt organizate 17 dispecerate, inclusiv: 4 – ale rutelor de autobuz și 13 ale rutelor de troleibuz. Pe parcursul traseelor sunt stabilite 752 de stații publice intermediare, dintre care: 520 în raza urbană și 232 în suburbii sau pe traseele spre acestea. În cazul a 330 de stații publice sunt instalate pavilioane de așteptare, inclusiv: 132 sunt amplasate în comun cu unitățile comerciale. De remarcat faptul că 422 de stații publice nu sunt dotate cu acoperiș sau pavilion, într-un șir de stații nu sunt instalate nici măcar indicatoarele de informare 5.6.1 ”Stație pentru autovehiculele de rută” conform prevederilor Regulamentului circulației rutiere, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 357 din 13.05.2009.